

Sygn. akt I ACa 31/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie I Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Roman Dziczek

Sędziowie: SA Ewa Kaniok

SO del. Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska (spr.)

Protokolant: sekr. sądowy Izabela Katryńska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 18 maja 2017 roku

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Skarbowi Państwa - (...) w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 25 września 2015 r., sygn. akt XXIV C 363/15

I. oddala apelację;

II. zasądza od J. S. na rzecz Skarbu Państwa – (...) kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

Katarzyna Jakubowska-Pogorzelska Roman Dziczek Ewa Kaniok

Sygn. akt I ACa 31/16

UZASADNIENIE

Powód J. S. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa - (...) w W. kwoty 435.100 zł z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że wydana przez (...) w W. decyzja utrzymująca w mocy decyzję cofającą powodowi zezwolenie na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu w sklepie monopolowym, które to decyzje zostały następnie prawomocnie uchylone przez Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie, naraziła powoda na szkodę w postaci utraconych korzyści ze sprzedaży napojów alkoholowych.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez (...) w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie na rzecz Skarbu Państwa - (...) kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W uzasadnieniu swojego stanowiska pozwany wskazał, że powód nie udowodnił niezgodności z prawem decyzji (...) w W., ponadto z opinii prywatnej złożonej przez powoda wraz z pozwem nie wynika jakiego rodzaju napojów alkoholowych dotyczą wyliczenia, podczas gdy pozew złożony w niniejszej sprawie dotyczy wyłącznie sprzedaży napojów zawierających powyżej 18% alkoholu (odpowiedź na pozew - k. 89-98).

Wyrokiem z dnia 25 września 2015 roku Sąd Okręgowy w Warszawie oddalił powództwo oraz zasądził od powoda J. S. na rzecz Skarbu Państwa - (...) w W. kwotę 7.200 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Powyższy wyrok Sąd oparł o następujące ustalenia faktyczne i rozważania:

J. S. był właścicielem sklepu monopolowego położonego przy (...), lokal (...) w W.. W dniu 28 października 2009 r. Prezydent (...) W. decyzją nr (...) cofnął zezwolenie na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu przeznaczonych do spożycia poza miejscem sprzedaży w sklepie monopolowym usytuowanym przy (...), lokal (...) w W.. W tym samym dniu dwiema innymi decyzjami cofnięto zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa, a także napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu. Na skutek skargi J. S.(...) utrzymało w mocy w/w decyzje Prezydenta (...) W..

J. S. zaskarżył decyzje (...) w W. do sądu administracyjnego. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie odrzucił skargi J. S. na decyzje utrzymujące w mocy decyzje, którymi cofnięto zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa, a także napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu natomiast wyrokiem z dnia 6 grudnia 2010 r. oddalił skargę J. S. w przedmiocie cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych powyżej 18% alkoholu .

Na skutek skargi kasacyjnej od powyższego wyroku w dniu 29 maja 2012 r. Naczelny Sąd Administracyjny uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Wojewódzkiemu Sądowi Administracyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania. Z kolei wyrokiem z dnia 10 października 2012 r. Wojewódzki Sąd Administracyjny w Warszawie uchylił zaskarżoną decyzję (...) w W. oraz poprzedzającą ją decyzję Prezydenta (...) W. z dnia 28 października 2009 r. nr (...) -47-2009, na podstawie art. 145 § 1 pkt 1 lit. c p.p.s.a. (inne naruszenie przepisów postępowania, jeżeli mogło ono mieć wpływ na wynik sprawy).

W dniu 8 października 2014 r. J. S. wezwał (...) w W. do zapłaty kwoty 435.100 zł tytułem naprawienia szkody poniesionej w związku z cofnięciem zezwolenia na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu, zaś w dniu 16 stycznia 2015 r. Prezes (...) w W. stwierdził brak podstaw do dochodzenia odszkodowania.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił w całości na podstawie dokumentów, chociaż okoliczności składające się na stan faktyczny niniejszej sprawy były między stronami co do zasady bezsporne, zaś różnice w ich stanowiskach dotyczyły zasadności żądania przez powoda odszkodowania na podstawie art. 4171 § 2 k.c.

Sąd Okręgowy nie wziął pod uwagę złożonej przez powoda wraz z pozwem wykonanej na jego zlecenie ekspertyzy wyceny szkody ponieważ z treści ekspertyzy wynikało, że dotyczyła ona wyceny szkody poniesionej wskutek cofnięcia zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych odnoszących się do napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa, napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu, a także napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu (na skutek czego J. S. musiał zaprzestać prowadzenia działalności gospodarczej), a w niniejszym postępowaniu powód dochodził naprawienia szkody w związku z wydaniem decyzji dotyczącej cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu. Tak więc przedmiotowa ekspertyza obejmowała wycenę szkody o szerszym zakresie niż szkoda, której naprawienia powód żądał w niniejszym postępowaniu, a zatem była nieprzydatna dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał powództwo za niezasadne. Zgodnie z art. 417¹ § 2 k.c. jeżeli szkoda została wyrządzona przez wydanie prawomocnego orzeczenia lub ostatecznej decyzji, jej naprawienia można żądać po stwierdzeniu we właściwym postępowaniu ich niezgodności z prawem, chyba że przepisy odrębne stanowią inaczej. Odnosi się to również do wypadku, gdy prawomocne orzeczenie lub ostateczna decyzja zostały wydane na podstawie aktu normatywnego niezgodnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub ustawą.

Zdaniem Sądu Okręgowego nie ulegało wątpliwości, że decyzja (...) w W. z dnia 9 marca 2010 r. utrzymująca w mocy decyzję Prezydenta (...) W. cofającą zezwolenia na sprzedaż napojów zawierających powyżej 18% alkoholu, była decyzją ostateczną w rozumieniu art. 16 § 1 k.p.a., ponieważ nie służyło od niej odwołanie w administracyjnym toku

instancji lub wniosek o ponowne rozpatrzenie sprawy. Powód wykazał także niezgodność z prawem ostatecznej decyzji prejudykatem w postaci wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 10 października 2012 r., który tę decyzję uchylił na podstawie art. 145 § 1 pkt 1 lit. c p.p.s.a.

W dalszej kolejności Sąd Okręgowy wskazał, że powód nie udźwignął ciężaru udowodnienia zaistnienia szkody oraz jej rozmiaru, zgodnie z regułą określoną w art. 6 k.c.. O ile z samego faktu cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości powyżej 18% alkoholu wywieść można, że powód poniósł szkodę w postaci utraconych korzyści ze sprzedaży tego typu napojów, to powód nie wykazał jaki rozmiar osiągnęła ta szkoda. Złożona przez powoda do akt sprawy sporządzona na jego zlecenie ekspertyza, okazała się nieprzydatna do rozstrzygnięcia niniejszej sprawy ponieważ odnosiła się do szkody wywołanej cofnięciem zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających do 4,5% alkoholu oraz piwa, napojów alkoholowych zawierających powyżej 4,5% do 18% alkoholu, a także napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu (ocenionej na 435.100 zł), zaś w niniejszym postępowaniu powód dochodzi jedynie naprawienia szkody za wydanie prawomocnego orzeczenia w postaci decyzji utrzymującej w mocy decyzję dotyczącą cofnięcia zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych zawierających powyżej 18% alkoholu. Już tylko z powyższego wynikało, że roszczenie dochodzące przez powoda było wygórowane bowiem dotyczyło nie tylko szkody powstałej na skutek wydania ostatecznej decyzji, której niezgodność z prawem została ustalona we właściwym postępowaniu. Powód natomiast w żaden sposób nie wykazał wysokości szkody poniesionej na skutek wydania ostatecznej decyzji (utrzymującej w mocy decyzję cofająca zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych o zawartości alkoholu powyżej 18%), której niezgodność z prawem została stwierdzona we właściwym postępowaniu. W szczególności powód nie złożył w tym zakresie żadnych wniosków dowodowych (oprócz nieprzydatnej na gruncie niniejszej sprawy ekspertyzy), co pozwoliłoby na określenie rozmiaru szkody przez niego poniesionej.

Biorąc powyższe pod uwagę, jako że powód nie udowodnił roszczenia dochodzonego pozwem, Sąd Okręgowy oddalił powództwo, zaś o kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu.

Powyższy wyrok został w całości zaskarżony apelacją przez powoda, który wniósł o jego zmianę i uwzględnienie powództwa, zasądzenie kosztów procesu za obie instancje wg. norm przepisanych względnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, zarzucając naruszenie prawa materialnego, tj. art. 6 k.c. polegające na przyjęciu przez Sąd, że przewidziany w tym przepisie ciężar udowodnienia przez powoda szkody oraz jej rozmiaru nie został spełniony, naruszenie prawa procesowego, a w szczególności przepisu art. 233 & 1 k.p.c. - poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów, polegające na przyjęciu, że powód nie wykazał poniesienia szkody w wyniku wydania przez (...)w W. ostatecznej decyzji administracyjnej.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jako bezzasadna podlegała oddaleniu. Sprowadzała się ona do zarzutów odnoszących się do kwestii udowodnienia przez powoda szkody i jej wysokości, tj. naruszenia art. 6 k.c. przez uznanie, że powód nie udowodnił szkody i jej rozmiaru oraz art. 233 § 1 k.p.c. przez przekroczenie swobodnej oceny dowodów polegające na przyjęciu, że powód nie wykazał szkody. Tak sformułowanych zarzutów w okolicznościach niniejszej sprawy nie można uznać za skuteczne.

Sąd Apelacyjny nie znajduje przesłanek do poczynienia odmiennej, aniżeli uczynił to Sąd Okręgowy oceny materiału dowodowego, ani też korekty stanu faktycznego, który legł u podstaw zaskarżonego wyroku.

W szczególności złożona do akt sprawy prywatna ekspertyza nie mogła stanowić dowodu wystarczającego do uznania roszczeń powoda za udowodnione. Po pierwsze należało mieć na uwadze, że był to jedynie dokument prywatny, a w sytuacji gdy twierdzenia strony powodowej zostały zakwestionowane i zaprzeczone przez pozwanego, dowodem koniecznym stał się dowód z opinii biegłego sądowego. Taki wniosek nie został jednak zgłoszony przez stronę powodową i także na obecnym etapie postępowania Sąd Apelacyjny nie dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń odmiennych od poczynionych przez Sąd Okręgowy. Po drugie rację miał Sąd Okręgowy stwierdzając, że znajdująca się w aktach sprawy ekspertyza odnosiła się do szkody wywołanej cofnięciem

powodowi koncesji na sprzedaż wszystkich trzech rodzajów napojów alkoholowych, rozróżnionych ze względu na zawartość alkoholu, natomiast powód w niniejszym procesie dochodził odszkodowania w związku z cofnięciem mu koncesji na sprzedaż alkoholi z zawartością powyżej 18% alkoholu.

Zgromadzony w aktach sprawy materiał dowodowy był więc stanowczo niewystarczający do uwzględnienia powództwa opartego na treści art. 417⁽¹⁾ k.c., mimo iż rzeczywiście powód wykazał przesłankę odpowiedzialności w postaci wydania niezgodnej z prawem ostatecznej decyzji administracyjnej. Kwestionowana decyzja (...) z dnia 9 marca 2010 roku (...) została uchylona wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 10 października 2012 roku (VI SA/Wa 1541/12) na skutek wydanego wcześniej wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 29 maja 2012 roku (II GSK 621/11), uchylającego wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego z dnia 6 grudnia 2010 roku (VI SA/Wa 1210/10) oddalający skargę na orzeczenie (...) z 9 marca 2010r.. Stanowiący podstawę rozstrzygnięcia art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c., dotyczy tylko ostatecznych decyzji administracyjnych, czyli aktów indywidualnych o charakterze władczym i wprowadza szczególny wymóg uzyskania prejudykatu, którym jest także stwierdzenie niezgodności z prawem decyzji przed Naczelnym Sądem Administracyjnym lub innymi sądami administracyjnymi. Sąd Apelacyjny w obecnym składzie podziela wykładnię pojęcia prejudykatu na tle art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c. przedstawioną w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2015 r., III CSK 96/14, zgodnie z którym orzeczenie sądu administracyjnego wydane na podstawie art. 145 § 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (t.j. Dz. U. z 2012 r. poz. 270 z późn. zm.) oznacza stwierdzenie we właściwym postępowaniu, w rozumieniu art. 417⁽¹⁾ § 2 k.c., niezgodności z prawem.

Powód legitymował się więc wymaganym prejudykatem, jednak nie wykazał drugiej koniecznej do dochodzenia roszczenia odszkodowawczego przesłanki, w postaci szkody i jej wysokości.

Sąd Apelacyjny nie znalazł jednocześnie podstaw do uznania, iż zachodzą dalej idące uchybienia procesowe, które mogłyby skutkować uchyleniem lub zmianą wyroku Sądu Okręgowego bez względu na podniesione w apelacji zarzuty. Odnosząc się do kwestii nieuwzględnienia przez Sąd Okręgowy i nieudzielenia pełnomocnikowi powoda terminu na ustosunkowanie się do doręczonej mu przed rozprawą odpowiedzi na pozew trzeba w pierwszej kolejności zauważyć, że profesjonalny pełnomocnik powoda poza wnioskiem o udzielenie tego terminu, nie zgłosił jednak żadnych nowych wniosków dowodowych i to zarówno na rozprawie przed Sądem pierwszej instancji, jak i na etapie postępowania apelacyjnego, tym samym nie można uznać, że ewentualne uchybienie Sądu Okręgowego mogło wpłynąć na treść ostatecznego rozstrzygnięcia. Po drugie profesjonalny pełnomocnik powoda nie zgłosił także zastrzeżenia do protokołu rozprawy w trybie art. 162 k.p.c., zwracając uwagę na uchybienia przepisom postępowania przez sąd orzekający, a tym samym pozbawił stronę możliwości powoływania się na nie w dalszym toku postępowania.

Także niestawiennictwo powoda na rozprawie w dniu 18 września 2015r. nie było usprawiedliwione, a reprezentujący go pełnomocnik nie sygnalizował na żadnym etapie postępowania, ażeby jego mocodawca nie został prawidłowo wezwany, zaś na rozprawie jedynie usprawiedliwiał jego nieobecność, wszakże nieskutecznie wobec braku zaświadczenia wydanego przez lekarza sądowego stosownie do wymogu określonego w art. 214¹ k.p.c.

W świetle poczynionych wyżej ustaleń i wobec powołanych argumentów, apelacja powoda jako bezpodstawna podlegała oddaleniu w oparciu o art. 385 k.p.c.

O kosztach procesu poniesionych przez strony w postępowaniu apelacyjnym rozstrzygnięto zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c.

Katarzyna Jakubowska – Pogorzelska Roman Dziczek Ewa Kaniok